

Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kar

Eseményvezérelt alkalmazások

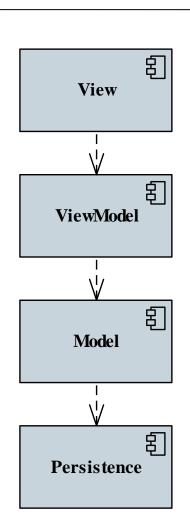
9. előadás

Összetett WPF alkalmazások és erőforrások kezelése

Cserép Máté mcserep@inf.elte.hu https://mcserep.web.elte.hu

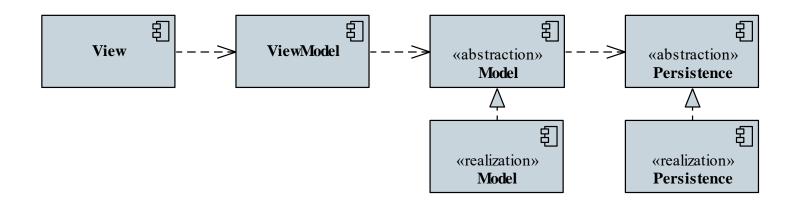
Az MVVM architektúra

- Az MVVM architektúrában
 - a *nézet* tartalmazza a grafikus felületet és annak erőforrásait
 - a nézetmodell egy közvetítő réteg, lehetőséget ad a modell változásainak követésére és tevékenységek végrehajtására
 - a modell tartalmazza az alkalmazás logikáját
 - a *perzisztencia* a hosszú távú adattárolást és adatelérést biztosítja

Függőség kezelés MVVM architektúrában

- Az architektúra akkor megfelelő, ha az egyes rétegek között minél kisebb a függőség (*loose coupling*)
 - egyik réteg sem függhet a másik konkrét megvalósításától, és nem avatkozhat be a másik működésébe
 - ennek eléréséhez függőség befecskendezést (*dependency injection*) használunk

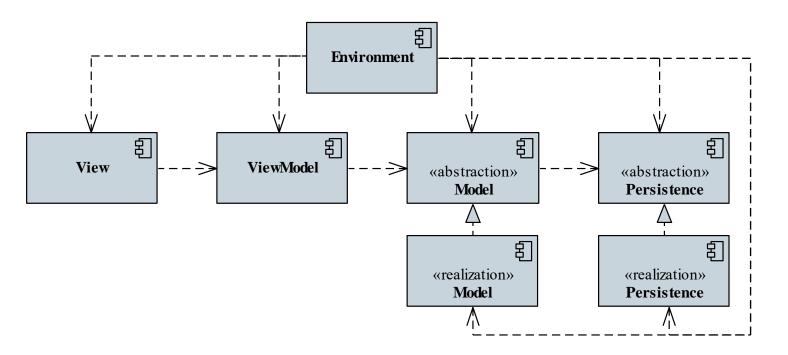

Függőség kezelés MVVM architektúrában

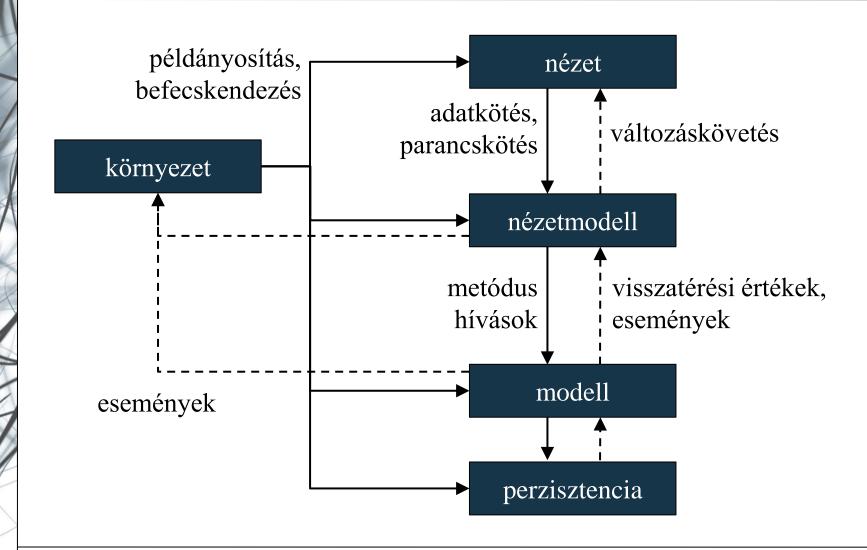
- a nézetmodellt a nézetbe egy tulajdonságon keresztül fecskendezzük be (*setter injection*)
- a modellt a nézetmodellbe, a perzisztenciát a modellbe konstruktoron keresztül helyezhetjük (*constructor injection*)
- A programegységek példányosítását és befecskendezését az alkalmazás környezete (application environment) végzi
 - ismeri és kezeli az alkalmazás összes programegységét (absztrakciót és megvalósítást is)
 - nem az adott komponens, hanem a környezet dönti el, hogy a függőségek mely megvalósításai kerülnek alkalmazásra (*Inversion of Control, IoC*)

A környezet tevékenysége

- a környezetet egyszerű esetben megadhatja az alkalmazás (App), de használhatunk külön komponenst is
- a környezet hatásköre kibővíthető a globális, teljes alkalmazást befolyásoló tevékenységekkel (pl. időzítés)

A környezet tevékenysége

Időzítés

- Időzítésre használhatjuk
 - a **System.Timers.Timer** időzítőt, amely független a felülettől, így nem szinkronizál (a modellben)
 - a **DispatcherTimer** felületi időzítőt, amely szinkronizál a felülettel (környezetben, vagy nézetmodellben)
- A tevékenységek szálbiztos végrehajtása (pl. modellbeli időzítő esetén) elvégezhető a **Dispatcher**. **BeginInvoke** (...) metódussal (az alkalmazásból), pl.

```
Application.Current.Dispatcher.
    BeginInvoke(new Action(() => {
        textBox.Text = "Hello World!";
    }));
```

Példa

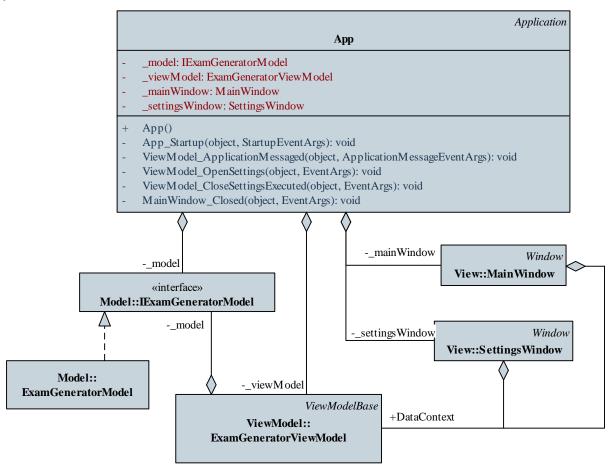
Feladat: Készítsünk egy vizsgatétel generáló alkalmazást, amely ügyel arra, hogy a vizsgázók közül ketten ne kapják ugyanazt a tételt.

- a modell (ExamGeneratorModel) valósítja meg a generálást, tétel elfogadást/eldobást, valamint a történet tárolását, a modellre egy interfészen keresztül (IExamGenerator) hivatkozunk
- két nézetet hozunk létre, egyik a főablak (MainWindow), a másik a beállítások ablak (SettingWindow)
- a két nézetet ugyanaz a nézetmodell (ExamGeneratorViewModel) szolgálja ki, amelybe befecskendezzük a modellt

- a nézetmodell tárolja a start/stop funkcióért, beállítások megnyitásáért és bezárásáért felelős utasításokat
- a nézetmodell kezeli a modell eseményét (NumberGenerated), és frissíti a megjelenített számot
- a nézetmodell egy listában tárolja a kihúzott tételeket (History), ehhez létrehozunk egy segédtípus (HistoryItem), amely tárolja az elem sorszámát, illetve az állapotát (kiadható, vagy sem), ezeket a tulajdonságokat kötjük a nézetre
- az alkalmazás (**App**) felel az egyes rétegek példányosításáért, valamint a nézetmodell események kezeléséért

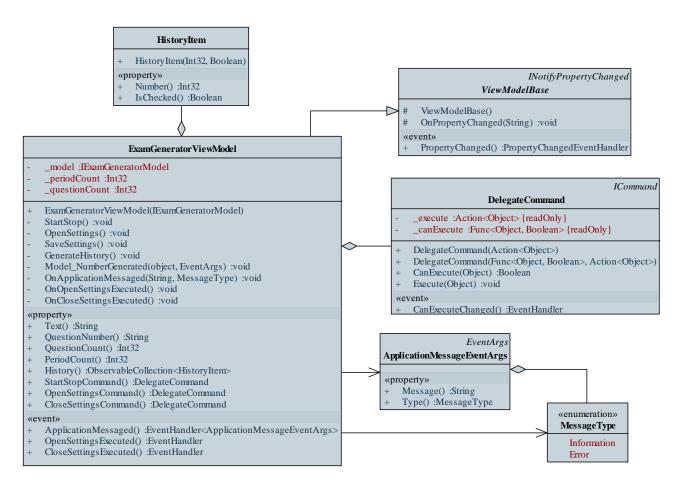
Példa

Tervezés:

Példa

Tervezés:


```
Megvalósítás (App.xaml.cs):
  private void App Startup(...)
      model = new ExamGeneratorModel(10, 0);
      viewModel =
        new ExamGeneratorViewModel( model);
        // a nézetmodell két nézetet is kiszolgál
     viewModel.OpenSettingsExecuted +=
        new EventHandler(ViewModel OpenSettings);
     mainWindow = new MainWindow();
     mainWindow.DataContext = viewModel;
```

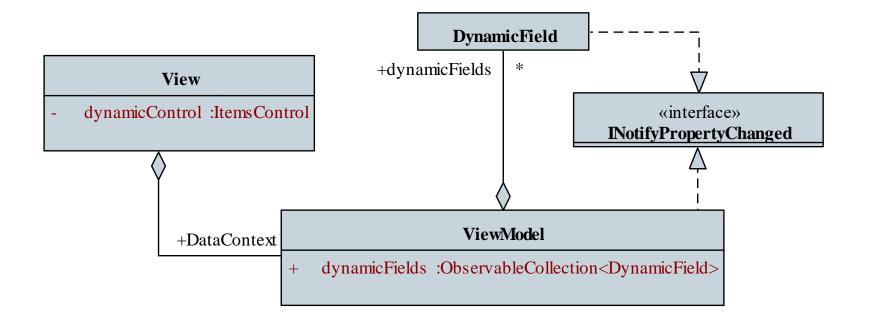
```
Megvalósítás (App.xaml.cs):
  private void ViewModel OpenSettings(...) {
     if ( settingsWindow == null) {
        // ha már egyszer létrehoztuk az ablakot,
        // nem kell újra
        settingsWindow = new SettingsWindow();
         settingsWindow.DataContext = ViewModel;
          // a beállításoknak is átadjuk a
          // nézetmodellt
      settingsWindow.ShowDialog();
        // megjelenítjük dialógusként
```

Dinamikus felhasználói felület

- Bár a WPF is lehetőséget ad vezérlők dinamikus létrehozására, az MVVM architektúra miatt speciális megközelítést igényel
 - a nézetmodellben nem hozhatunk létre vezérlőket, mivel a vezérlők megadása a nézet feladata
 - a nézetben adjuk meg a generálandó vezérlőket egy gyűjteményben
 - a gyűjteményt az ItemsControl vezérlő biztosítja, amely a megadott típusú elemeket (Item) tetszőleges tartalmazó vezérlőbe (ItemsPanel) helyezi el megadott módon (ItemContainer)
 - az elemek típusát is a nézetben adjuk meg (pl. gomb, kép, de lehet egyedi osztály is)

Dinamikus felhasználói felület

• a nézetmodellben a generált vezérlőhöz tartozó függőségeket helyezzük egy típusba (amennyiben szükséges), majd ezeket egy felügyelt gyűjteménybe (ObservableCollection) csoportosítjuk

Dinamikus mezők

• A nézetmodellbeli osztály feladata egy vezérlő összes köthető tulajdonságának (pl. parancs, tartalom) egy helyen történő kezelése

```
• pl.:
    class DynamicField {
        // a dinamikus vezérlő megjelenése a
        // nézetmodellben
        public ICommand FieldCommand { get; set; }
        public String FieldText { get; set; }
        public Int32 X { get; set; }
        public Int32 Y { get; set; }
        ... // megadjuk a köthető tulajdonságokat
}
```

Dinamikus felhasználói felület

- Az ItemsControl egy olyan vezérlő, amelyben tetszőleges sok, azonos típusú vezérlő helyezhető el
 - az elemek sorrendje alapesetben oszlopfolytonos, azaz egymás alatt helyezkednek el (mint a WrapPanel-ben)
 - a tartalmazott vezérlőre sablont adunk az ItemTemplate tulajdonsággal, vagyis megadjuk, milyen vezérlő jelenjen meg
 - itt egy DataTemplate-t adunk meg, és abban a konkrét vezérlőt (pl. Button, TextBlock, Rectangle, ...)
 - az adatforrást az **ItemsSource** tulajdonságon keresztül köthetjük, az elemek száma az adatforrás darabszáma lesz

Dinamikus felhasználói felület

• P1: <ItemsControl ItemsSource="{Binding Fields}"> <!-- megadjuk az adatforrást --> <ItemsControl.ItemTemplate> <DataTemplate> <!- megadjuk az elemek megjelenésének módját --> <Button Command="{Binding FieldCommand}"</pre> Content="{Binding FieldText}" .../> <!-- gombokat helyezünk fel a rácsra, amelyek tartamát szintén kötjük --> </DataTemplate> </ItemsControl.ItemTemplate>

</ItemsControl>

Dinamikus felhasználói felület

- Az ItemsControl elrendezését felüldefiniálhatjuk az ItemsPanel tulajdonságban
 - bármilyen panel megadható (pl. Grid, UniformGrid, Canvas, StackPanel, ...)

• Pl.:

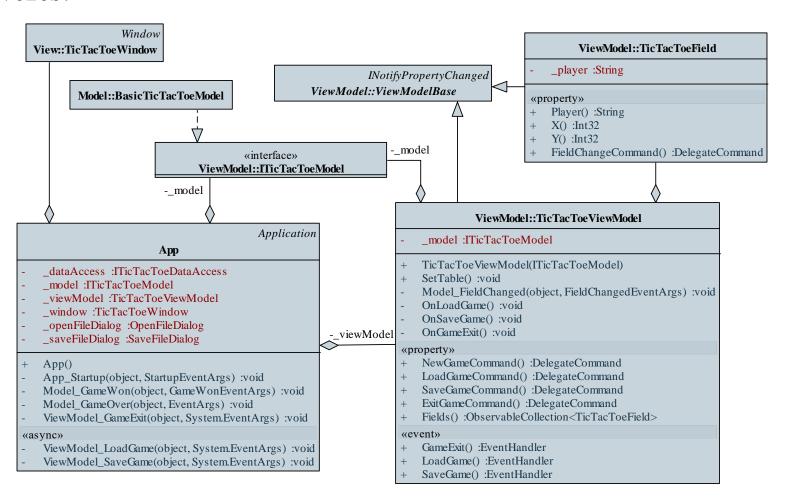
Példa

Feladat: Készítsünk egy Tic-Tac-Toe programot, amelyben két játékos küzdhet egymás ellen.

- MVVM architektúrát használunk, külön projektet hozunk létre a nézetmodellnek (TicTacToeGame.ViewModel), valamint a nézetnek (TicTacToeGame.View)
- a mező típusában (TicTacToeField) megadjuk az elhelyezkedést, a parancsot, valamint a mező jelét karakterként
- a felületen gombokat (Button) helyezünk el egy fix méretű WrapPanel elrendezésben, a gombok feliratát módosítjuk
- a dinamikus felületet egy **Viewbox**-ba helyezzük, hogy a tartalom alkalmazkodjon az ablak méretéhez

Példa

Tervezés:


```
Megvalósitás (TicTacToeField.cs):
  public class TicTacToeField : ViewModelBase {
     private String player;
     public String Player {
        get { return _player; }
        set {
           if (_player != value) {
              player = value;
              OnPropertyChanged();
```

```
Megvalósítás (TicTacToeViewModel.cs):
  Fields.Add(new TicTacToeField { ...
     FieldChangeCommand = new DelegateCommand(
        param => {
            try {
               model.StepGame(
                  (param as TicTacToeField).X,
                  (param as TicTacToeField).Y);
               // ha mezőre lépünk, akkor lépünk a
               // játékban
            } catch { }
          })
  });
```

```
Megvalósítás (TicTacToeViewModel.cs):
  private void Model FieldChanged(object sender,
                           FieldChangedEventArgs e) {
     Fields.FirstOrDefault(
        field =>
            field.X == e.X \&\&
           field.Y == e.Y).
        Player =
            (e.Player == Player.PlayerX) ? 'X' : 'O';
        // lineáris keresés a megadott sorra,
        // oszlopra, majd a játékos átírása
```

Erőforrások

- A Windows Presentation Foundation általánosítja az *erőforrás* fogalmát
 - a Windows Forms erőforrások azok a képek, hangok, stb. amelyeket csatolunk az egyes felületi osztályokhoz
 - a WPF-ben erőforrás lehet bármely külső fájl, sőt bármely osztály példánya, elsősorban:
 - *stílusok* (**Style**): a felületi elemek egységes megjelenését definiálják
 - sablonok (Template): a vezérlők felépülését és adatkötéseit definiálják
 - forgatókönyvek (StoryBoard): animációk végrehajtását biztosítják

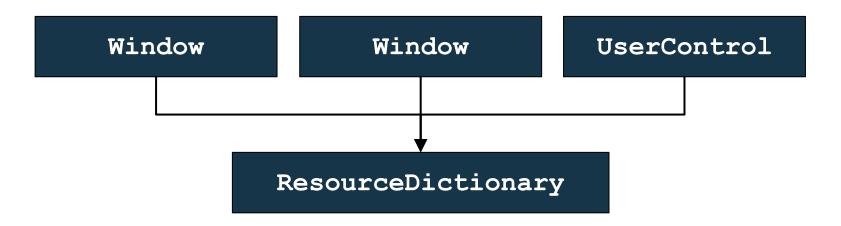
Erőforrások a felületi kódban

• Bármely felületi elem (**UIElement**) tartalmazhat erőforrásokat a **Resources** tulajdonság segítségével, pl.:

```
<Window ... >
   <Window.Resources>
      ... <!- erőforrások az egész ablakra -->
   </Window.Resources>
   <Grid Name="LayoutRoot">
      <Grid.Resources>
         ... <!-- rácson belüli erőforrások -->
      </Grid.Resources>
   </Grid>
</Window>
```

Erőforrásfájlok

• Amennyiben több ablak, vagy vezérlő számára biztosítani akarjuk ugyanazt a stílus-, animáció- és sablonkészletet, akkor használhatunk *erőforrásfájl*okat (*Resource Dictionary*)

- csak XAML erőforrásokat tartalmazó fájlok
- használatba vehetőek bármely ablakban és egyedi vezérlőben, vagy akár a teljes alkalmazásban (az **App** osztályon keresztül)

Erőforrásfájlok

• Pl.: erőforrásfájl (StyleDict.xaml): <ResourceDictionary ... > <Style x:Key=... > <!-- stíluselem --> </ResourceDictionary> felhasználása egy ablakban (MainWindow.xaml): <Window.Resources> <ResourceDictionary Source="styleDict.xaml" /> <!-- erőforrásfájl betöltése --> </Window.Resources>

Erőforrások használata

• Az erőforrás kulccsal (x:Key) rendelkezik, amely alapján lekérdezhetjük a StaticResource hivatkozással, pl.:

• Maga a **Resources** tulajdonság egy asszociatív tömb, amely a kulcsok szerint indexelt, pl.:

```
Style myButtonStyle =
  (grid.Resources["buttonStyle"] as Style);
```

Vezérlők megjelenése

• A vezérlők megjelenése sokféleképpen befolyásolható, a függőségi tulajdonságok állításával, pl.:

```
<Label Content="Hello World" FontSize="20">
   <Label.Background> <!-- háttér -->
      <LinearGradientBrush> <!-- atmenetes -->
         <GradientStop Color="Green" Offset="0"/>
         <GradientStop Color="Red" Offset="1"/>
      </LinearGradientBrush>
   </Label.Background>
   <Label.Effect> <!-- speciális hatások -->
      <DropShadowEffect BlurRadius="40"</pre>
         Direction="50" Opacity="1"/>
         <!-- árnyék -->
```

Stílusok

- A stílusok (**Style**) olyan megjelenési beállítás gyűjtemények, amellyel egyszerre számos elem kinézetét vezérelhetjük
 - a **FrameworkElement** leszármazottaira használhatóak a **Style** függőségi tulajdonságon keresztül
 - lehetővé teszik, hogy vezérlők kinézetét egyszerre kezeljük, teljesen függetlenül az operációs rendszer beállításaitól
 - megadhatóak elemenként, pl.:

 Button Content="Blue Button">
 Button.Style>
 Setter Target="Foreground" Value="Blue" />
 Button.Style>

 Mutton>

Stílusok

megadhatóak erőforrásként, pl.:

```
<Style x:Key="buttonStyle" TargetType="Button">
    <!-- megadható a céltípus is -->
        <Setter Target="Foreground" Value="Blue" />
        </Style>
...
<Button Style="{StaticResource buttonStyle}" />
```

- a stílusoknak két típusát tartjuk nyilván:
 - *implicit*: mennyiben nem adunk meg kulcsot, úgy a stílus az összes megadott típusú elemre érvényes lesz, nem szükséges a **StaticResource** hivatkozás
 - *explicit*: a kulcs megadásával és a **Style** tulajdonság használatával definiáljuk a vezérlő stílusát

Stílusok

• a stílusokban a **Setter** elem segítségével függőségi tulajdonságokra (**Property**) adunk a típusnak megfelelő értéket (**Value**), pl.:

Stílusok dinamikus felületű alkalmazásokban

- Dinamikus felhasználói felületet ItemsControl vezérlő segítségével tudunk megjeleníteni
 - a megjelenítőt és az elemeket sablonok (ItemsPanel, ItemTemplate) segítségével adjuk meg
 - az elemek tárolókba kerülnek (ItemContainer)
- Amennyiben speciális megjelenítőt használunk, az elemekre függőségi tulajdonságokat alkalmazhatunk az elhelyezésre vonatkozóan
 - pl. **Grid** esetén a **Grid**. **Row** és **Grid**. **Column** tulajdonságokkal szabályozhatjuk az elhelyezést
- Az ItemsControl az elemeket ContentPresenter-be csomagolja

Stílusok dinamikus felületű alkalmazásokban

- a függőségi tulajdonságot nem a dinamikus vezérlőn, hanem a tárolóban kell megadnunk, stílus használatával, erre szolgál az ItemContainerStyle tulajdonság
- pl.:

Stílusok dinamikus felületű alkalmazásokban

```
<ItemsControl.ItemContainerStyle>
      <!-- az elemek megjelenítési stílusa -->
      <Style>
         <!-- az elemek elhelyezését stílus
              keretében adjuk meg -->
         <Setter Property="Grid.Row"</pre>
                  Value="{Binding X}" />
         <Setter Property="Grid.Column"</pre>
                  Value="{Binding Y}" />
      </Style>
   </ItemsControl.ItemContainerStyle>
</ItemsControl>
```

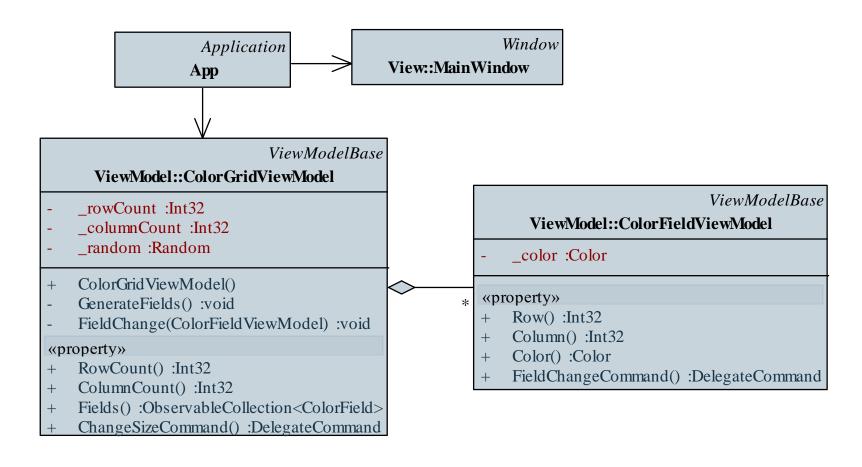
Példa

Feladat: Készítsünk egy dinamikus méretezhető táblát, amely véletlenszerű színre állítja a kattintott gombot, valamint a vele egy sorban és oszlopban lévőket.

- a felületen egy ItemsControl vezérlőben helyezzük el az elemeket, amely egy UniformGrid segítségével jelenít meg gombokat (Button)
- a nézetmodell megadja a mező típusát (ColorFieldViewModel), amely tárolja a sor (Row), oszlop (Column), szín (Color) értékeket, valamint a végrehajtandó utasítást (FieldChangeCommand), amely paraméterben az egész mezőt megkapja, így a nézetmodell könnyen tudja módosítani a megfelelő elemeket

Példa

Tervezés:


```
Megvalósítás (MainWindow.xaml):
  <GroupBox Margin="2" Header="Méret:" ...>
     <StackPanel Orientation="Horizontal">
        <TextBlock Text="Sorok:" Margin="5" />
        <TextBox Text="{Binding RowCount}" ... />
        <TextBlock Text="Oszlopok:" Margin="5" />
        <TextBox Text="{Binding ColumnCount}" ... />
        <Button Name=" ChangeSizeButton"</pre>
            Command="{Binding ChangeSizeCommand}"
            Content="Méretváltás" Width="80" ... />
        </StackPanel>
     </GroupBox>
```

```
Megvalósítás (MainWindow.xaml):
  <ItemsControl.ItemTemplate>
     <DataTemplate> <!-- megadjuk, milyenek legyenek</pre>
                           az elemek -->
         <Button CommandParameter="{Binding}"</pre>
            Command="{Binding FieldChangeCommand}">
            <Button.Background>
                <SolidColorBrush
                       Color="{Binding Color}" />
            </Button.Background>
        </Button>
     </DataTemplate>
```

Animációk

- A WPF támogatja animációk végrehajtását, amely lényegében függőségi tulajdonságok adott időn keresztül történő folyamatos módosítását jelenti
 - az animáció típusa megadja a módosítani szánt érték típusát (pl. DoubleAnimation, ColorAnimation, ThicknessAnimation, ...)
 - az animációnál definiálnunk kell a kezdőállapotot (From), a végállapotot (To), valamint az időt (Duration)
 - az animáció rendelkezhet tetszőlegesen sok köztes állapottal (**KeyFrame**), amelyekre egyéni kritériumok és időkorlátok szabhatóak, valamint megadható az animáció módja (lineáris, diszkrét, spline)

Animációk

- Az animációkat forgatókönyvekbe (StoryBoard) szervezzük
 - a forgatókönyvvel megadható a célobjektum (Storyboard.Target, Storyboard.TargetName), illetve a céltulajdonság (Storyboard.TargetProperty)
 - a céltulajdonság tetszőlegesen összetett lehet, pl.:
 Opacity, Canvas.Left,
 (Control.Foreground). (SolidColorBrush.Color),
 (Control.RenderStransform).
 (TransformGroup.Children[0]).
 (ScaleTransform.ScaleX)
 - a forgatókönyvvel szabályozhatjuk a végrehajtást (Start, Stop) az ismétlődést (RepeatBehavior), gyorsulási és lassulási mértéket, esetleg visszajátszást (AutoReverse)

Animációk

• Pl.: <Storyboard Storyboard.TargetName="myButton"</pre> Duration="0:00:04"> <!-- forgatókönyv, amely 4 másodpercig fut a myButton vezérlőre --> <DoubleAnimation From="1" To="0"</pre> Storyboard.TargetProperty="Opacity" /> <!-- áttetszővé tesszük --> <DoubleAnimation From="100" To="200"</pre> Storyboard. TargetProperty="Canvas.Left" /> <!-- eltoljuk jobbra --> </Storyboard>

Animációk végrehajtása

- Animációk végrehajthatóak kódban, valamint a felületen *trigger*ek segítségével
 - a trigger valamilyen esemény (EventTrigger), vagy értékváltozás (DataTrigger) hatására képes animációt futtatni (BeginAnimation), vagy tulajdonságot beállítani (Setter)
 - elhelyezhetőek stílusban, vezérlőben, sablonban, pl.: <Button.Triggers>

```
<EventTrigger RoutedEvent="MouseEnter">
   <!-- MouseEnter eseményre fut le -->
   <BeginStoryboard Storyboard="..." />
        <!-- animáció futtatása -->
</EventTrigger> ...
```

Példa

Feladat: Készítsünk egy dinamikus méretezhető táblát, amely véletlenszerű színre állítja a kattintott gombot, valamint a vele egy sorban és oszlopban lévőket.

- adjunk animációt a gombokhoz, amelyben az egér felülhúzására (MouseEnter) a gomb elhalványul és összemegy, majd visszaalakul eredeti formájára
- ehhez 3 animáció szükséges (áttetszőség és a két méret)
- a relatív méretezés érdekében a gomboknak a transzformációját (RenderTransform) animáljuk, így annak összetett elérési útvonala lesz (pl. ((Control.RenderTransform). (ScaleTransform.ScaleX))

Példa

```
Megvalósítás (MainWindow.xaml):
  <Window.Resources>
     <Storyboard x:Key="fieldSizeStoryboard"</pre>
         Duration="0:0:2" AutoReverse="True">
         <!-- animáció a mezőkre -->
         <DoubleAnimation</pre>
            Storyboard. TargetProperty="Opacity"
            From="1" To="0"/>
         <DoubleAnimation Storyboard.TargetProperty="</pre>
            (Control.RenderTransform).
             (ScaleTransform.ScaleX) " From="1"
            To="0.5" />
```

...

```
Megvalósítás (MainWindow.xaml):
  <DataTemplate>
     <Button ... >
         <Button.Triggers>
            <!-- eseményre történő animálás -->
            <EventTrigger RoutedEvent="MouseEnter">
               <BeginStoryboard</pre>
                  Storyboard="{StaticResource
                          fieldSizeStoryboard}" />
            </EventTrigger>
         </Button.Triggers>
```

Megjelenítés befolyásolás

• A *triggerek* akkor is hasznosak, ha a megjelenítést akarjuk szabályozni a nézetmodell adatai alapján, pl.:

```
<Style TargetType="Button">
  <!-- stílus gombokra -->
   <Style.Triggers>
      <!-- a szín adatkötés hatására változik -->
      <DataTrigger Binding="{Binding FieldText}"</pre>
                    Value="">
         <!-- ha nincs szöveg megadva -->
         <Setter Property="Background"</pre>
                 Value="Gray" />
         <!-- a gomb szürke lesz -->
         </DataTrigger>
      </Style.Triggers>
```

Példa

Feladat: Készítsünk egy dinamikus méretezhető táblát, amely három szín között (piros, fehér, zöld) állítja a kattintott gombot, valamint a vele egy sorban és oszlopban lévőket.

- a színt a nézet adja meg, így a nézetmodell nem adhat vissza konkrét színt, csak egy sorszámot (0 és 2 között), amely alapján a szín állítható (ColorNumber)
- a színt trigger segítségével állítjuk a nézetben, a gomb stílusában, amely az érték függvényében színezi a gombot, (a gomb emellett animálódik, így **DataTrigger** és **EventTrigger** is hatni fog a vezérlőre)
- a triggereket az ablak erőforrásaként megadott stílusban hozzuk létre

```
Megvalósítás (MainWindow.xaml):
  <Style x:Key="buttonStyle" TargetType="Button">
     <Style.Triggers>
        <!-- a színezés a nézetmodellben lévő adat
              függvényében fog változni -->
         <DataTrigger Binding="{Binding ColorNumber}"</pre>
                      Value="0">
            <Setter Property="Background"</pre>
                    Value="Green" />
        </DataTrigger>
  </Style>
```

Példa

Feladat: Készítsünk egy Tic-Tac-Toe programot, amelyben két játékos küzdhet egymás ellen.

- javítsuk a megjelenítést azáltal, hogy karakterek helyett grafikus alakzatokat (Line, Ellipse, Rectangle) jelenítünk meg a nézetben
 - a karakterek hatására változnak az elemek **DataTrigger** segítségével (amely a lehetséges **Player** értékeket figyeli)
- ugyanakkor továbbra is gombokat jelenítünk meg (amely kattintható), de felüldefiniáljuk a sablont (**Template**) egy egyedi felépítéssel (**ControlTemplate**), így a gomb megjelenése teljesen más lesz

```
Megvalósítás (TicTacToeWindow.xaml):
  <Style.Triggers>
     <DataTrigger Binding="{Binding Player}"</pre>
                   Value="0">
     <Setter Property="Template">
        <!-- a gomb sablonját cserélgetjük -->
        <Setter.Value>
            <ControlTemplate>
               <Canvas Background="White">
                  <Ellipse ... />
               </Canvas>
            </ControlTemplate>
        </Setter.Value>
```